

Tervolan ja Tornion Valkiavaaran tuulivoimahanke - Metsästäjätapaminen ja metsästysseurojen jäsenten ryhmähaastattelu 2022

Päiväys	6.2.2023
Laatijat	Kati Kankainen ja Risto Haverinen
Projektinumero	YKK66789

Huom: Tässä raportissa tarkastellaan myös Valkiavaaran tuulivoimahankkeen aiempia selvityksessä mukana olleita sähkönsiirron vaihtoehtoja VEC ja VED. Nämä vaihtoehdot poistettiin tarkastelusta ja vaihtoehtoasettelusta myöhemmin, koska ne osoittautuivat hankkeen kannalta toteuttamiskelvottomiksi.

Sisällysluettelo

1	Yhteystiedot.....	3
2	Johdanto	4
3	Taustatiedot.....	6
	3.1 Riistalajisto ja metsästys Valkiavaaran tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta saaduissa lausunnoissa	6
	3.2 Tuulivoimahankkeiden vaikutukset riistalajistoon ja metsästykseseen	6
4	Aineisto ja menetelmät	8
5	Tulokset	11
	5.1 Tilaisuuden kulku	11
	5.2 Hankealueen nykyinen käyttö metsästykseseen ja riistanhoitoon	11
	5.3 Alueen nykyinen riistalajisto ja riistakannat	11
	5.3.1 Hirvieläimet.....	11
	5.3.2 Metsäkanalinnut.....	13
	5.3.3 Muut riistalajit	14
	5.4 Arviot tuulivoimahankkeen vaikutuksista riistalajistoon ja metsästykseseen.	14
6	Yhteenveto	18
7	Lähteet	18

Valkiavaaran tuulivoimahankkeen metsästäjäta-
paaminen ja ryhmähaastattelu

6.2.2023

1 Yhteystiedot

Tilaaja

Energiequelle Oy
Atte Lohman
Malminkatu 30
00100 Helsinki

Toteuttaja ja raportin laatijat

Sitowise Oy
Länsiväylä 4
40630 Jyväskylä

Kati Kankainen, FM (ympäristötiede)
Ympäristövaikutukset ja vastuullisuus
Sitowise Oy, Jyväskylä

Risto Haverinen, VTT (sociologia, ympäristöpolitiikka)
Ympäristövaikutukset ja vastuullisuus
Sitowise Oy, Espoo

Karttakuvat:
Jarno Leppäkangas (FM, maantiede)
Ympäristövaikutukset ja vastuullisuus
Sitowise Oy, Jyväskylä

Laadunvarmistus:
Heini Passoja (DI, vesihuolto- ja ympäristötekniikka)
Ympäristövaikutukset ja vastuullisuus
Sitowise Oy, Jyväskylä

2 Johdanto

Energiequelle Oy suunnittelee tuulivoimahanketta Valkiavaaran alueelle, joka sijaitsee Tervolan kunnan ja Tornion kaupungin alueella, noin 15 kilometrin etäisyydellä Tervolan keskustasta luoteeseen ja noin 45 kilometriä Tornion keskustasta koilliseen (Kuva 2.1). Tuulivoimahanke muodostuu korkeintaan 45 tuulivoimalasta, joiden yksikköteho on enintään 10 MW.

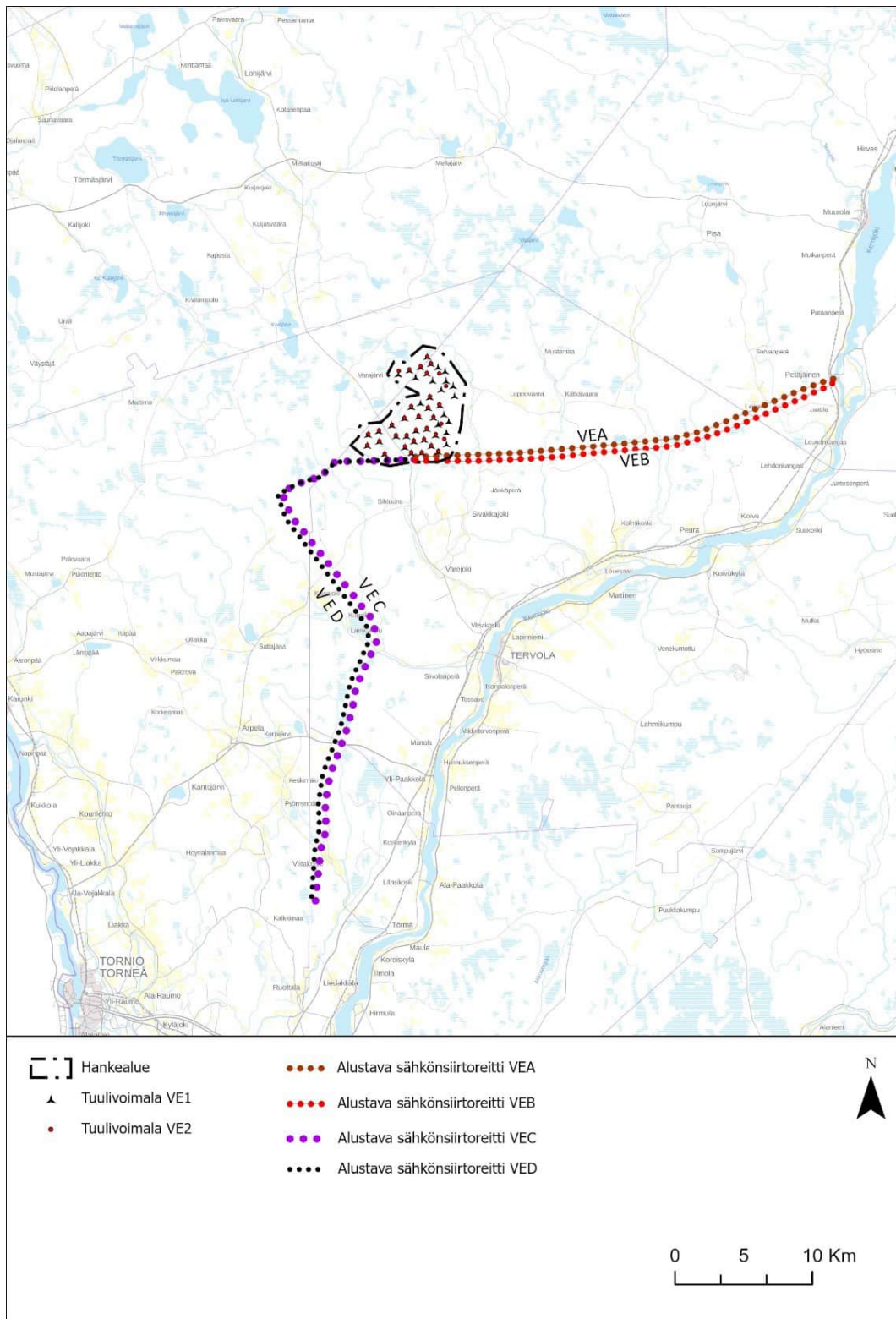
Sitowise Oy toteutti Energiequelle Oy:n toimeksiannosta 13.12.2022 Tervolassa metsästäjätapaaamisen, jonne kutsuttiin Valkiavaaran tuulivoimahankkeen alueella toimivien metsästysseurojen jäseniä keskustelemaan hankkeen vaikutuksista alueen riistalajistoon ja metsästykseseen. Tilaisuuden tavoitteena oli koota seurojen jäsenten paikallista kokemustietoa metsästyksestä, alueen riistalajeista ja -kannoista, riistan liikkumissuunnista sekä alueen käytöstä riistanhoidossa. Lisäksi haluttiin kuulla metsästäjien arvioita ja näkemyksiä mahdollisen tuulivoimahankkeen vaikutuksista riistalajeihin, niiden käyttäytymiseen ja metsästyskokemukseen. Metsästysseurojen ja Sitowise Oy:n edustajien lisäksi tapaamiseen osallistui hankkeesta vastaava Energiequelle Oy:n hankekehitysjohtaja Atte Lohman.

Tämä raportti on laadittu ryhmähaastattelun ja tilaisuudessa koottujen tietojen pohjalta. Raportti toimii taustaselvityksenä hankkeen ympäristövaikutusten arvioimisessa.

Valkiavaaran tuulivoimahankkeen metsästäjät-
paaminen ja ryhmähaastattelu

6.2.2023

Kuva 2.1. Hankealueen ja ulkoisen sähkönsiirron voimajohdon reittivaihtoehtojen sijoittuminen.

3 Taustatiedot

3.1 Riistalajisto ja metsästys Valkiavaaran tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta saaduissa lausunnoissa

Valkiavaaran tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelma oli julkisesti nähtävillä 16.3.-19.4.2022. Metsästyksen ja riistalajeihin liittyviä teemoja ja näkökulmia oli tuotu esille muun muassa Tervolan riistanhoitoyhdistys ry:n, Törmävaaran Eräveikot ry:n, Luonnonvarakeskuksen ja Pro Lou-nais-Lapin kansallispuisto ry:n lausunnoissa ja muutamissa yksityishenkilöiden jättämissä mielipiteissä.

Lausuntojen mukaan tuulivoimalat voisivat aiheuttaa metsästyksen kannalta sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia. Myönteisinä vaikutuksina olisivat esimerkiksi rakennettava tiestö ja sitä kautta alueen saavutettavuuden paraneminen. Kielteisinä vaikutuksina puolestaan olisivat muun muassa alueen erämaisyyden häviäminen ja sen vaikutukset metsästyskokemukseen ja riista-eläinkantoihin.

Yhteysviranomaisen on YVA-ohjelmasta antamassa lausunnossaan todennut, että hankealueella toimivien metsästysseurojen toiminta on aktiivista. Hankealueen erämaisyyden vähenemisellä on ilmeisiä vaikutuksia metsästyskokemukseen, minkä vuoksi metsästyksen kohdistuvat vaikutukset tulisi huomioida hankkeen sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa. Yhteysviranomaisen esittää, että mahdollisiin muutoksiin on etsittävä ratkaisuja yhteistyössä paikallisten riistanhoito- ja metsästysseurojen kanssa ja arvioitava hankkeen vaikutuksia metsästysseurojen toimintaedellytyksiin, kestävään metsästyksen, riistanhoitoon ja seuratoiminnan jatkumiseen.

3.2 Tuulivoimahankkeiden vaikutukset riistalajistoon ja metsästyksen

Tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyn yhtenä osana arvioidaan vaikutukset riistalajistoon ja metsästyksen. Riistalajeihin kohdistuu yleensä samankaltaisia vaikutuksia kuin muuhunkin eläimistöön. Vaikutukset johtuvat elinympäristön muutoksista kuten tuulivoimaloiden ja niihin liittyvän infrastruktuurin rakentamisen aikaisesta melusta ja muista häiriöistä, lisääntyvästä ihmisten liikkumisesta ja virkistyskäytöstä alueella, tuulivoimaloiden huoltoliikenteestä, tiestön este- ja käytävävaikutuksista tai elinympäristöjen pirstoutumisesta.

Valkiavaaran tuulivoimahankkeen metsästäjäta-
paaminen ja ryhmähaastattelu 6.2.2023

Tuulivoimalat ja niitä varten rakennettava sähkönsiirto eivät estä metsästystä alueella. Rakennusaikana liikkumista työmaa-alueella sekä rakennus- ja huoltotiestöllä joudutaan kuitenkin turvallisuussyistä rajoittamaan. Hankealueen tiestön ja sen kunnossapidon paraneminen vaikuttaa alueen saavutettavuuteen ja näkemiin metsästettäessä. Alueen luonne muuttuu erämaisesta alueesta rakennetun ympäristön vaikutuspiirissä olevaksi alueeksi, millä voi olla riistakantoihin kohdistuvien vaikutusten ohella myös vaikutuksia metsästyskemukseen. Vaikutusten arviointia varten on tärkeä saada paikallista tietoa alueen riistakannoista ja selvittää metsästäjien näkemyksiä hankkeen mahdollisista vaikutuksista metsästykseseen.

Ruotsissa vuonna 2012 julkaistusta tutkimuskatsauksesta (Helldin ym. 2012) käy ilmi, että tuulivoimalat voivat vaikuttaa maanisäkkäisiin usealla eri tavalla. Keskeisin ja tunnetuin vaikutus aiheutuu voimala-alueille rakennettavasta tieverkostosta, mikä lisää virkistyskäyttöä, metsästystä ja muuta vapaa-ajan liikennettä alueelle. Lisääntyvä ihmisten läsnäolo alueella vaikuttaa esimerkiksi hirvieläinten ja petoeläinten käyttäytymiseen, ja se voi aiheuttaa kantojen vähenemistä ainakin tilapäisesti.

Helldinin ym. (2012) mukaan riistaeläimet voivat jossain määrin tottua tuulivoimaloista aiheutuviin häiriöihin, ainakin mikäli niillä ei ole muita vaihtoehtoisia alueita käytettävissään. Kyky tottua muuttuneisiin oloihin kuitenkin vaihtelee esimerkiksi lajista, vuodenajasta ja häiriön luonteesta riippuen. Eläinten reagoiminen häiriöihin voi riippua myös siitä, onko rakennettavalla tuulivoimala-alueella jo ennestään ihmisen toiminnasta aiheutuvia häiriöitä vai onko kyseessä harvaan asuttu alue. Lisäksi vaikutukset riippuvat rakennettavan voimala-alueen koosta.

Tuulivoimaloiden rakentamisesta aiheutuvat häiriöt saattavat häiritä metsäkanalintujen pesintää, mikäli rakennustoimet sijoittuvat pesäpaikan tai varhaisen poikueympäristön välittömään läheisyyteen. Rakentamisen häiriöt voivat myös vaikuttaa metson tai teeren soidinkäyttäytymiseen, jos rakentamistoimet sijoittuvat soidinpaikkojen välittömään läheisyyteen.

Hirvien oleskelu hankealueella ja sen lähiympäristössä tulee vähenemään tuulivoimahankkeen rakentamisen sekä ensimmäisten toimintavuosien aikana. Grandinin (1997) mukaan hirvieläimet kuitenkin tottuvat niille vaarattomiin häiriöihin melko nopeasti, kuten myös uusiin tiealueisiin tai ihmistoiminnan lisääntymiseen (Reimers & Colman 2006, Stankowich 2008). Elinympäristössä tapahtuvat muutokset lisäävät alueella hirvieläimille soveltuvia ruokailualueita ja uuden tiestön tarjoamat käytävävaikutukset helpottavat niiden liikkumista alueella.

Suurpedot ovat herkkiä rakentamisen aikaiselle häiriölle ja niiden arvioidaan välttävän kaava-aluetta rakennustöiden aikana (Berger 2007). Etenkin karhun ja suden tiedetään välttelevän ihmisen säännöllisesti käyttämiä alueita (George & Croocs 2006). Tuulivoimahanke voi vaikuttaa haitallisesti alueella mahdollisesti liikkuviin suurpetoihin metsien pirstoutumisen ja alueen erämaisuuden häviämisen seurauksena. Suurpedoilla on laajat reviirit ja niiden liikkumista ohjaa usein saaliseläinten esiintyminen. Tuulivoimahankkeen rakentamisen aikaiset häiriöt voivat vähentää suurriistaa ja samalla suurpetojen esiintymistä kaava-alueella.

4 Aineisto ja menetelmät

Metsästysseurojen jäsenten tietoja alueen riistakannoista ja havainnoista selvitettiin tilaisuuden alkupuolella osallistujille jaetulla vakiodulla kyselylomakkeella, minkä jälkeen lomakkeille täytetyistä tiedoista keskusteltiin yhteisesti ryhmähaastattelussa. Kasvokkaisen ryhmätapaamisen etuna on mahdollisuus tarkentaa keskustelun aikana esiin nousevia kysymyksiä ja saada siten kattavampi ja luotettavampi käsitys kohderyhmän havainnoista kuin tavanomaisella kyselyllä tai yksilöhaastatteluilla. Aiempien kokemusten perusteella myös vartuneemmat metsästäjät saadaan osallistumaan tapaamiseen ja lisäksi aluetta ja riistahavaintoja sekä riistan liikkumissuuntia voidaan tarkastella myös kartalla samalla piirtäen.

Metsästäjätapaamisessa saatuja tietoja voidaan hyödyntää jatkossa hankkeen suunnittelussa sekä riistalajistoon ja metsästyksen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa. Tietoja voidaan myös käyttää vertailukohtana mahdollisissa tulevissa tuulivoimahankkeen rakentamisen jälkeisissä selvityksissä, joilla tarkaillaan riistakannan kehittymistä.

Kyselylomakkeen avulla ryhmähaastattelussa käytiin yhteisesti keskustellen läpi kolme pääteemaa: 1) hankealueen nykyinen käyttö metsästyksen ja riistanhoitoon, 2) alueen nykyinen riistalajisto ja riistakannat sekä 3) arviot tuulivoimahankkeen vaikutuksista riistalajistoon ja metsästyksen. Tapaamisessa osallistujien tarkasteltavana oli YVA-ohjelmavaiheen mukainen kartta hankealueesta.

Tapaamisessa saatujen tietojen lisäksi taustatietoina raportissa on hyödynnetty myös hankkeen YVA-ohjelmassa sekä siitä saaduissa lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyjä tietoja metsästyksestä ja alueen riistalajistosta.

Valkiavaaran tuulivoimahankkeen metsästäjätapaaminen ja ryhmähaastattelu

6.2.2023

Ennen tapaamista otettiin yhteyttä Tervolan ja Tornion riistanhoitoyhdistyksiin hankealueella toimivien metsästysseurojen tietojen selvittämiseksi. Hankealueella toimivien metsästysseurojen yhteyshenkilöihin oltiin puhelimitse yhteydessä ja sovittiin tapaamisesta. Yhteyshenkilöiden kautta tilaisuuteen kutsuttiin mukaan 3–7 seuran jäsentä jokaisesta alueella toimivasta metsästysseurasta.

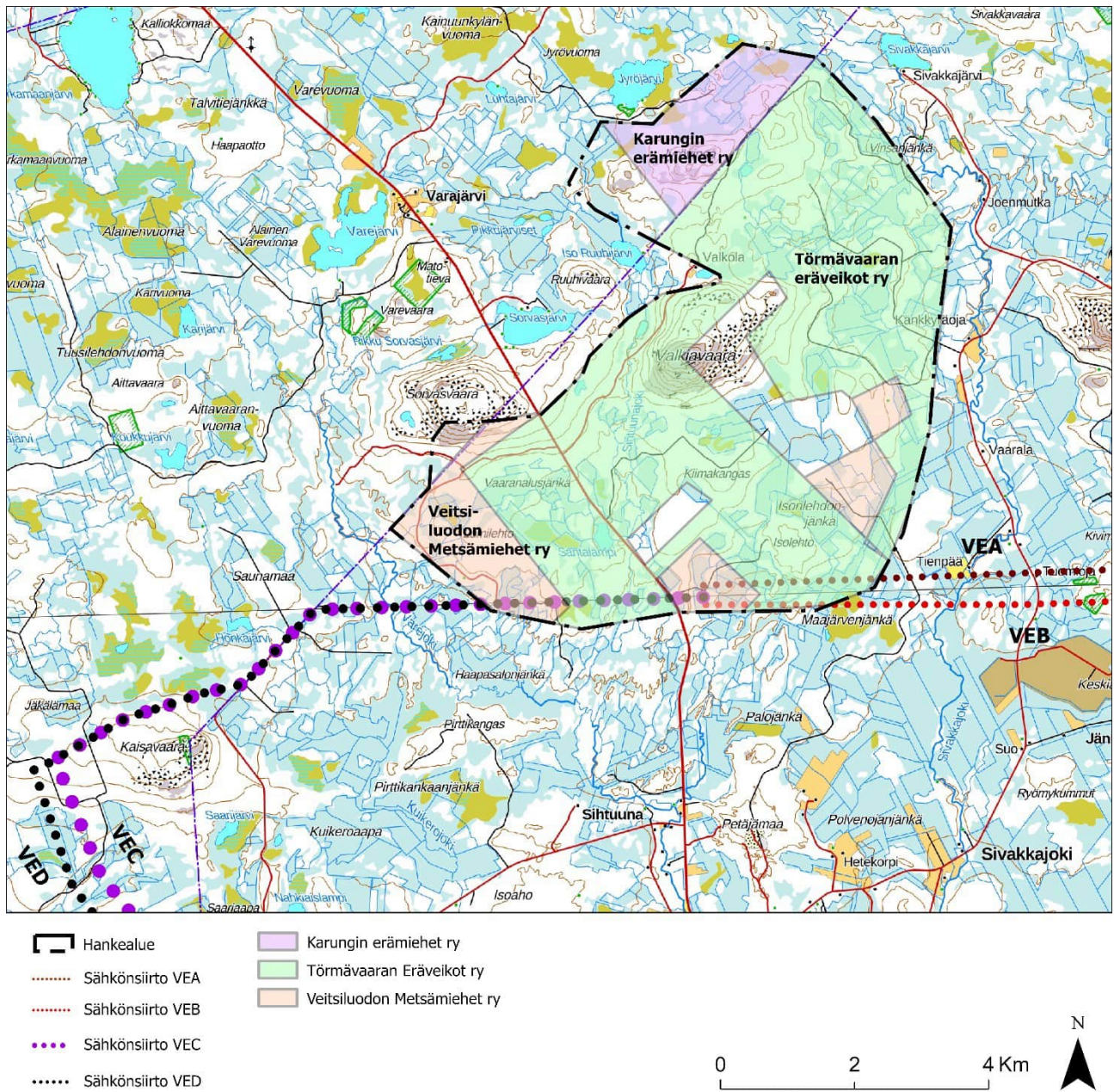
Valkiavaaran tuulivoimahankkeen alueella toimivat metsästysseurat ovat Törmävaaran Eräveikot ry (Tervola), Veitsiluodon Metsämiehet ry (Tervola) ja Karungin Erämiehet ry (Tornio) (Kuva 3.1). Suurin osa hankealueesta on Törmävaaran Eräveikkojen metsästysaluetta. Yhdistyksellä on vuokrattuna tällä hetkellä metsästysoikeutta 9 766 ha, josta hankealueella sijaitsee noin 3 200 hehtaaria (Törmävaaran Eräveikot ry, 2022).

Metsästäjätapaamiseen osallistui kymmenen henkeä. Osallistujista kuusi oli Törmävaaran Eräveikot ry:n jäseniä ja neljä Veitsiluodon Metsämiehet ry:n jäseniä. Törmävaaran Eräveikkojen jäsenmäärä noin 158 henkilöä ja Veitsiluodon metsämiesten noin 200 henkilöä. Karungin Erämiehistä ei ollut osallistujia mukana tapaamisessa.

Valkiavaaran tuulivoimahankkeen metsästäjäta-
paaminen ja ryhmähaastattelu

6.2.2023

Kuva 4.1. Metsästysseurojen metsästysalueet Valkiavaaran hankealueella. Eri seurojen alueet on merkitty karttapohjaan eri värein. Kartta on piirretty Tervolan riistanhoitoyhdistykseltä ja Karungin Erämiehet ry:ltä saatujen tietojen perusteella.

5 Tulokset

5.1 Tilaisuuden kulku

Ryhmähaastattelun alkupuolella keskusteltiin hankealueen nykyisestä käytöstä metsästykseseen ja riistanhoitoon sekä alueen nykyisestä riistalajistosta ja -kannoista. Tilaisuuden loppupuolella osallistujia pyydettiin arvioimaan tuulivoimahankkeen mahdollisia vaikutuksia riistalajistoon ja metsästykseseen.

5.2 Hankealueen nykyinen käyttö metsästykseseen ja riistanhoitoon

Hankealueella metsästetään monipuolisesti kaikkia riistalajeja. Pääasiallisina metsästysmuotoina mainittiin hirvenmetsästys ja pienriistan metsästys, mukaan lukien metsäkanalinnut ja pienpedot. Osallistujien mukaan kyseessä on erityisen hyvä alue varsinkin lintujen metsästyksen kannalta, ja tärkeä myös hirvenmetsästyksen kannalta. Metsästettävänä riistalajeina tapaamisessa mainittiin hirvi, karhu, jänis, kettu, metsäkanalinnut ja pienpedot.

Aluetta käytetään myös virkistyskalastukseen, Sihtuunajoessa on muun muassa tammukkaa ja harjusta. Lisäksi alueella on myös poroaita, jota käytetään poroerotukseen arviolta noin kerran viidessä vuodessa.

Osallistujien mukaan koko Valkiavaaran tuulivoimahankkeen alue on aktiivisessa metsästyskäytössä, ja alueen koetaan olevan metsästyksen kannalta tärkeä sekä alueellisesti että riistakannan ja -hoidon näkökulmasta. Alueella harjoitetaan myös koirien harjoitus- ja metsästyskoetoimintaa, esimerkiksi hirvenhaukku-, jäljestys- ja kettukokeita. Vuositasolla kokeita järjestetään hankealueella arviolta 20–30.

Hankealueella ei osallistujien tietojen mukaan sijaitse metsästysmajoja tai muita vastaavia metsästykseseen liittyviä rakennuslupaa edellyttäviä rakennelmia. Laavuja, eräkämppiä ja tulipaikkoja alueella on useampia, samoin nuolukiviä riistalle. Alueella on myös ainakin yksi riistakamera läpi vuoden. Hankealueelle ei sijoitu riistalaskentakolmioita, lähin riistakolmio sijaitsee Outojängissä.

5.3 Alueen nykyinen riistalajisto ja riistakannat

5.3.1 Hirvieläimet

Alueella on vahva hirvikanta. Osallistujien arvion mukaan hankealueella on tällä hetkellä suuruusluokaltaan noin 35 hirven kokoinen kanta. Syksyllä 2022

Omariista-palveluun on kirjattu metsästäjän havainto 12 hirvestä yhtä aikaa koiran edessä.

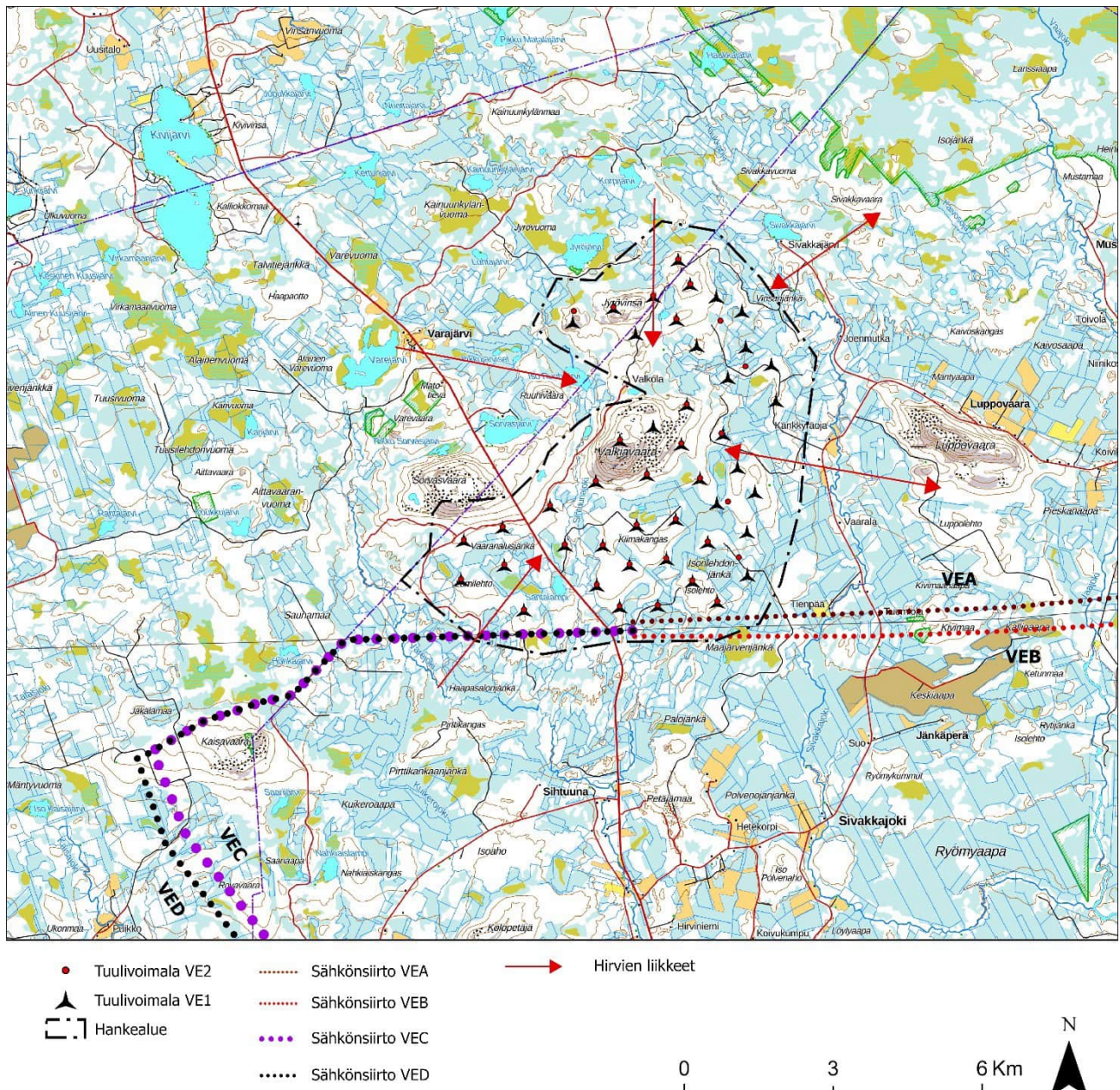
Alue on hirvien talvehtimisaluetta, ja hirvien määrä alueella lisääntyy talvikaudella. Hirviä tulee alueelle talvehtimaan niin pohjoisesta, etelästä kuin Tornion suunnaltakin. Hahmotelma hirvien pääkulkusuunnista hankealueelle talvehtimaan on kuvattu kartalla seuraavassa kuvassa (Kuva 4.1). Hirvien liikkumista on hahmoteltu kartalle osallistujien esittämien tietojen ja kartalle tekemien merkintöjen perusteella.

Hankealueella on talvellakin sulana pysyvää virtaavaa vettä, minkä vuoksi hirvi suosii aluetta talvisin. Esimerkiksi Luonnonvarakeskuksen (Luke) 1990-luvulla tekemissä lentolaskennoissa hirvien määrä hankealueella oli joulukuussa noin 4,5 hirveä / 1 000 ha, kun tammi-helmikuussa vastaava luku oli 12 hirveä / 1 000 ha. Kanta siis arviolta kolminkertaistuu talvikuukausina. Hirvet saapuvat usein tokissa, havaintoja on tehty jopa noin kahdenkymmenen hirven tokista.

Valkiavaaran tuulivoimahankkeen metsästäjäta-
paaminen ja ryhmähaastattelu

6.2.2023

Kuva 5.1. Hirvien pääkulkusuuntia hankealueella. Hirviä tulee alueelle talvehtimaan erityisesti pohjoisesta, etelästä ja lännestä. Kartta on piirretty osallistujien esittämien tietojen ja kartalle merkitsemien merkintöjen pohjalta.

5.3.2 Metsäkanalinnut

Metsäkanalintujen tämänhetkinen kanta arvioitiin hyväksi, ja kannan arvioitiin olevan kasvussa. Metsoja ja teeriä on alueella paljon. Metsäkanalintuja on

alueella erityisesti vaaran ympärillä. Riekkoka alueella ei ole paljon, mutta myös riekkohavaintoja on alueelta, esimerkiksi Valkolantien varresta.

Alueella on vähintään kymmeniä metsäkanalintujen soidinalueita. Osallistujat pitivät YVA-ohjelmassa esitettyä määrää luontoselvitysten maastokäyntien aikana havaituista soidinpaikoista liian pienenä.

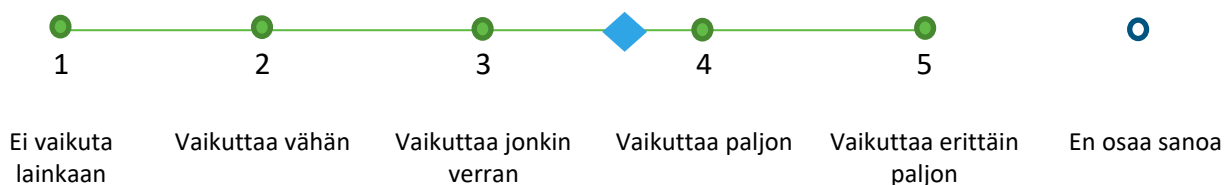
5.3.3 Muut riistalajit

Alueella on ilveksiä ja karhuja. Myös syksyllä 2022 kaadettiin yksi karhu.

5.4 Arviot tuulivoimahankkeen vaikutuksista riistalajistoon ja metsästykseseen

Ryhmähaastattelun jälkimmäisessä osassa keskusteltiin osallistujien omiin kokemuksiin perustuvista arvioista ja näkemyksistä liittyen siihen, miten tuulivoimalat voivat vaikuttaa hankealueen riistalajistoon ja metsästykseseen. Vaikutuksia ja vaikutuksen suuntaa (heikentävä - vahvistava) pyydettiin arvioimaan vakioidun kyselylomakkeen avulla. Lisäksi vaikutuksia kuvailtiin vapaamuotoisesti ja yhdessä keskustellen.

Seuraavassa on esitetty lomakkeisiin kirjattujen vaikutusarviointien keskiarvot (Kuva 4.3 - Kuva 4.6). Tilaisuuteen osallistuneiden (10 henkilöä) kirjaamat vastaukset edustavat lukumääräisesti pientä osaa kaikista Valkiavaaran tuulivoimahankkeen alueen metsästäjistä ja ovat suuntaa antavia.

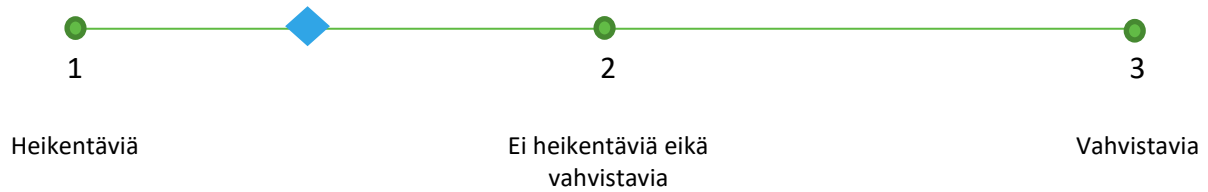

Kuva 5.2. Kysymys: Miten paljon arvioit tuulivoimaloiden vaikuttavan alueen riistalajistoon? Vastauksien keskiarvo 3,7 (n=10)

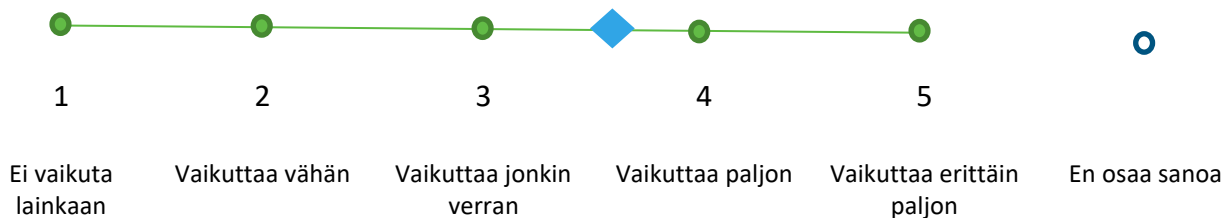

Valkiavaaran tuulivoimahankkeen metsästäjät-
paaminen ja ryhmähaastattelu

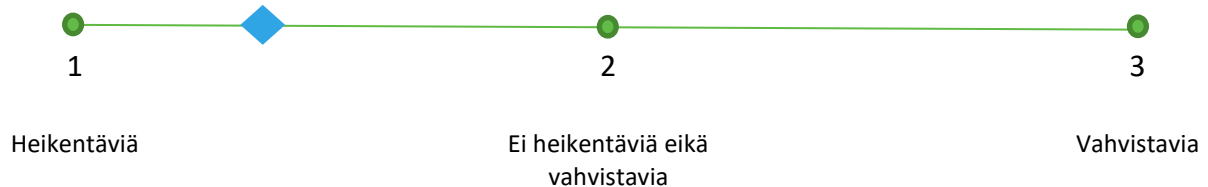
6.2.2023

Kuva 5.3. Kysymys: Millaisia mahdolliset vaikutukset alueen riistalajistoon ovat? Vastauksien keskiarvo 1,4 (n=10)

Kuva 5.4. Kysymys: Vaikuttavatko tuulivoimalat mielestäsi alueen käyttöön metsästyksena tai alueen riistanhoidollisiin toimenpiteisiin? Vastauksien keskiarvo 3,6 (n=10)

Kuva 5.5. Kysymys: Millaisia mahdolliset vaikutukset ovat? Vastauksien keskiarvo 1,3 (n=10)

Ryhmähaastatteluun osallistuneiden yhteinen näkemys oli, että tuulivoimaloiden rakentaminen vaikuttaa paljon riistalajistoon Valkiavaaran alueella, jossa riistakanta on hyvin monipuolinen ja runsas. Todellisten lajikohtaisten vaikutusten ennustaminen koettiin kuitenkin vaikeaksi nykyisen tietämyksen perusteella. Osallistujat nostivat esille kysymyksen, onko tuulivoimaloiden vaikutuksista riistaeläimiin olemassa tutkittua tietoa, ja onko aiheesta tehty seuranta-tutkimuksia Suomessa jo toteutuneiden tuulivoimahankkeiden vaikutuksista.

Riistaeläinten uskotaan kaikkoavan rakennusvaiheessa ja riistakantojen sen myötä yleisesti heikentyvän alueella. Ryhmähaastattelussa tuotiin esille

Valkiavaaran tuulivoimahankkeen metsästäjäta-
paaminen ja ryhmähaastattelu 6.2.2023

kokemuksia Simon tuulivoimala-alueelta, jolta metsäkanalintujen oli havaittu kadonneen, sanojan mukaan kokonaan. Keskeiseksi syyksi metsäkanalintujen katoon esitettiin puuston vähenemistä, mistä johtuen linnuilla on liian vähän suojapaikkoja. Vaikutuksia hirviin ei pidetty todennäköisenä, mutta pienpetokannan ja myyräkannan uskotaan lisääntyvän tuulivoimaloiden alueella. Simon tuulivoima-alueella oli myös havaittu liikkuvan paljon kettuja. Keskustelussa nousi esille myös mahdollinen lintujen törmääminen tuulivoimaloiden lapoihin. Metsäkanalintujen ei kuitenkaan uskota törmäävän lapoihin, sillä ne lentävät matalalla.

Paikalliset metsästäjät pitävät Törmävaaraa riistalajiston kannalta yhtenä Suomen mittakaavassa parhaimpana alueena. Alueella tiedetään olevan paljon hirviä, ja metsästysseuralle tulee paljon yhteydenottoja hirvien haukkukokeiden järjestämisestä alueella. Runsaan hirvikannan myötä metsästyskoirat liikkuvat laajalla alueella. Yleisenä puheenaiheena paikallisten metsästäjien keskuudessa on ollut huoli ja epävarmuus siitä, saako hirvenmetsästystä alueella jatkaa, tai sallitaanko se vain tiettyinä aikoina. Arvotuksena pidetään, palaavatko hirvet alueelle rakennusajan jälkeen. Metsästyksen kannalta yhtenä riskinä on mahdollinen jäiden lentäminen tuulivoimaloiden lavoista, mistä kaivattiin tarkempaa tietoa. Osallistujat kuvailivat myös omia kokemuksiaan liittyen voimaloiden lavoista irronneisiin jäihin.

Maalintujen ampuminen ylöspäin voimaloiden juurella herätti kysymyksiä siitä, kuinka herkkiä voimalaitokset ovat haulien tai harhaluotien osumille, ja millaisia korvausvastuita siihen liittyy. Voimaloiden kameravalvonnasta kysyttiin, voivatko metsästäjät liikkua alueella, ja kuinka herkästi siitä tulee kameravalvonnan kautta hälytyksiä. Osallistujia kiinnosti myös tietää, saako tuulivoimalan vierestä ampua.

Ryhmähaastattelun loppupuolella keskusteltiin tuulivoimaloiden vaikutuksista alueen käyttöön metsästysmaana ja alueen riistanhoidollisiin toimenpiteisiin. Vaikutusten nähtiin olevan sekä toimintoja heikentäviä että vahvistavia. Hyviä puolia nähtiin siinä, että alueelle tulee hyvät auratut tiet, jotka helpottavat liikumista varsinkin runsaslumisena aikana. Vaikutusalueita nähtiin olevan paljon ja vaikutusten kohdistuvan laajalle alueelle, mikä herätti kysymyksen siitä, lähävätkö riistaeläimet kiertämään aluetta.

Metsästyskokemukseen kohdistuvana kielteisenä vaikutuksena pidettiin metsästyksen vaikeutumista maalintukannan katoamisen takia. Toisaalta esimerkiksi ketun pyynti saattaisi tulla nykyistä paljon helpommaksi, ja esimerkkinä siitä mainittiin kokemukset Simon tuulivoimala-alueelta. Osallistujat pitivät selvänä, että metsästyskokemukseen tärkeänä osana kuuluva tulilla olo ("tulistelu") sekä

Valkiavaaran tuulivoimahankkeen metsästäjäta-
paaminen ja ryhmähaastattelu 6.2.2023

luonnon rauhasta, sienestyksestä ja marjastuksesta nauttiminen voimaloiden lähistöllä häiriintyy. Kielteisenä koettiin myös liikenteen lisääntyminen myös metsästysaikana. Mainittiin, että metsästysseuran alue kattaa noin puolet koko tuulivoimala-alueesta, ja alueelle on tulossa suuri määrä voimaloita joka puolelta.

Osallistujat kaipasivat tarkempaa tietoa tuulivoimaloiden vaikutuksista metsästykseseen ja metsästyskokemukseen. Esimerkkinä mainittiin Simon tuulivoimala-alue, josta on kertynyt jonkin verran kokemuksia. Todettiin, että vaikutuksia hirvikantaan ei ole siellä havaittu, joskin hirvien ylityspaikat ovat hävinneet moottoritien ja siihen liittyvän aitojen rakentamisen vuoksi. Tietoa ja seuranta-tutkimuksia metsästykseseen ja metsästyskokemukseen kohdistuvista vaikutuksista tarvitaan myös muilta Suomessa käyttöön otetuilta voimala-alueilta. Avoin tiedottamisen tärkeyttä korostettiin, ja metsästysseuroille tulisi antaa riittävästi aikaa reagoida lausuntopyyntöihin.

Metsästysseurojen toimintaan vaikuttaa huomattavasti, mikäli maanomistajat irtisanovat metsästysvuokrasopimuksia. Tätä todettiin jonkin verran tapahtuneen ja syyksi epäiltiin tuulivoimahankkeen suunnittelua. Asia nostattaa tunteita metsästäjien keskuudessa. Metsästysseurojen näkökulmasta hyötyjen tulisi pysyä paikallisessa yhteisössä. Todettiin myös, että kunnan tulisi tuoda esille hankkeesta koituvia hyötyjä etenkin kiinteistöveron muodossa ja kohdentaa niitä paikallisille ihmisille ja kunnan palveluihin, ennen kaikkea niille, joita hanke koskee.

Ryhmähaastatteluun osallistuneita pyydettiin lopuksi tiivistämään keskeisimmät hankkeen vaikutukset metsästyksen kannalta. Ensimmäiseksi mainittiin liikenteen lisääntyminen alueella, mikä metsästäjien näkökulmasta koetaan negatiivisena vaikutuksena. Toiseksi tuotiin esille pelko riistalintujen katoamisesta alueelta kokonaan ja metsien väheneminen, millä ajatellaan olevan vaikutusta riistaeläinten esiintymisiin yleisesti. Yhtenä isona ongelmana koettiin hankkeen suunnittelun aiheuttamat kielteiset vaikutukset kyläläisten henkilö- ja naapurussuhteisiin tilanteessa, jossa osa paikallisista asukkaista puoltaa ja osa vastustaa hanketta.

Keskustelun lopussa nousi esille kysymys tuulivoimayhtiön mahdollisesta osallistumisesta riistanhoitoon ja sen kustannuksiin. Todettiin, että kummatkin alueella toimivat metsästysseurat (Törmävaaran Eräveikot ja Veitsiluodon Metsämiehet) tekevät riistanhoitotyötä, jota jatkossa joudutaan tekemään entistä enemmän riistakantojen säilyttämiseksi alueella. Hirvenlihan myynti on metsästysseurojen tulonlähteenä erittäin merkittävä, ja seurojen talous ja sen myötä koko toiminta on siitä täysin riippuvainen. Todettiin myös, että metsästysseurat

joutuvat laittamaan entistä enemmän rahaa maanvuokrasopimuksiin. Tuulivoimayhtiöiden toivotaan jatkossa osallistuvan riistanhoidon kustannuksiin, ja seuraat toivovat tuulivoimahankkeen toteutuessa toiminnalleen taloudellista tukea.

6 Yhteenveto

Valkiavaaran tuulivoimahankkeen alueella toimii kolme eri metsästysseuraa, joista kaksi Tervolan kunnan puolella ja yksi Tornion kaupungin puolella. Valkiavaaran tuulivoimahankkeen alue on aktiivisessa metsästyskäytössä, ja metsästyksellä ja riistanhoidolla on ryhmähaastatteluun osallistuneiden mukaan alueella erittäin tärkeä merkitys.

Hankealueen riistakanta on monipuolinen ja alueella metsästetään kaikkia riistalajeja. Aluetta pidetään erityisen hyvänä varsinkin metsäkanalintujen ja hirvien metsästyksen kannalta. Ryhmähaastattelussa esitettiin vakavaa huolta riistalintujen katoamisesta hankkeen toteutuessa. Lisäksi korostui epävarmuus hirvenmetsästyksen jatkumisesta alueella. Hirvenmetsästyksellä ja hirvenlihan myyntituloilla todettiin olevan ratkaiseva merkitys metsästysseurojen talouden ja toiminnan kannalta.

Suomessa on toistaiseksi vähän raportoitua kokemukseen pohjaavaa tietoa tuulivoimaloiden vaikutuksista riistakantoihin ja metsästyskokemukseen. Kiinnostus asiaa kohtaan nousee uusien tuulivoimahankkeiden myötä. Ryhmähaastattelussa tuotiin esille seurantatutkimusten tarve Suomessa toteutettujen tuulivoimahankkeiden vaikutuksista metsästysharrastukseen. Aihepiiristä on käytettävissä muutamia, pääasiassa ulkomailla tehtyjä tutkimuksia.

Toteutuneiden tuulivoimahankkeiden vaikutuksista riistalajistoon ja metsästykseen on tärkeä saada lisää tietoa. Lisäksi vaikutuksia on tarpeen seurata YVA-menettelyn ja hankkeen toteutumisen jälkeen. Olemassa olevia selvityksiä sekä tässä raportissa koottua metsästysseurojen paikallistietoa hyödynnetään Valkiavaaran tuulivoimahankkeen YVA-selostuksessa arvioitaessa hankkeen vaikutuksia riistalajistoon ja metsästykseen.

7 Lähteet

Berger, J. 2007. Fear, human shields and the redistribution of prey and predators in protected areas. *Biology Letters* 3:620–623.

George, S.L. & Crooks, K.R. 2006. Recreation and large mammal activity in an urban nature re-serve. *Biological Conservation* 133:107–117.

Valkiavaaran tuulivoimahankkeen metsästäjä-
paaminen ja ryhmähaastattelu 6.2.2023

Grandin T. 1997. Assessment of stress during handling and transport. Journal of Animal Science 75:249–257

Helldin, J.O; Jung, J.; Neumann, W.; Olsson, M.; Skarin, A. & Widemo, F. 2012. The impacts of wind power on terrestrial mammals - A synthesis. Report 6510, Swedish Environmental Protection Agency. <https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/publikationer-pdf/ovriga-pub/vindval/978-91-620-6510-2.pdf>

Lapin ELY-keskus, 2022. Yhteysviranomaisen lausunto Valkiavaaran tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. https://www.ymparisto.fi/download/LAPPI_1830_Yhteysviranomaisen_lausunto_YVAohjelma_190522pdf/%7B1333D3CB-4D3E-4414-A880-90ABBABEAE08%7D/175031

Martin, J., Basille, M., Van Moorter, B., Kindberg, J., Allainé, D. & Swenson, J. E. 2010. Coping with human disturbance: spatial and temporal tactics of the brown bear (*Ursus arctos*). Canadian Journal of Zoology 88: 875–883.

Menzel C. & Pohlmeier K. 1999. Proof of habitat utilization of small game species by means of feces control with "dropping markers" in areas with wind-driven power generators. Zeitschrift für Jagdwissenschaft 45:223–229.

Reimers E. & Colman J.E. 2006. Reindeer and caribou (*Rangifer tarandus*) response towards human activities. Rangifer 26:55–71.

Sitowise Oy 2022. Valkiavaaran tuulivoimahanke, ympäristövaikutusten arviointiohjelma. ymparisto.fi/valkiavaarantuulivoimahankeYVA

Stankowich, T. 2008. Ungulate flight responses to human disturbance: A review and meta-analysis. Biological Conservation 141:2159–2173.

Tervolan Riistanriistanhoitoyhdistys 2022. Tervolan riistanhoitoyhdistyksen lausunto Valkiavaaran tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Törmävaaran Eräveikot ry 2022. Törmävaaran Eräveikot ry:n lausunto Valkiavaaran tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

